

ONAFHANKELIJK PAPENDRECHT

Aan het College van B&W van de gemeente Papendrecht
T.a.v. de heer Aart-Jan Moerkerke, voorzitter,
Markt 22
3351 PB Papendrecht

Papendrecht 9 mei 2019
Onderwerp 'vissen nemen zo goed als geen GenX-stoffen op'

Geachte heer Moerkerke,

Hierbij dienen wij een zevental artikel 40 vragen bij u in ter zake van de drinkwaternorm van het Papendrechtse leidingwater.

In de Klaroen van woensdag 8 mei jl. stond te lezen dat vissen zo goed als geen GenX-stoffen zouden opnemen. Dat zou blijken uit een onderzoek dat Chemours heeft laten uitvoeren. Dit onderzoek was uitgevoerd op verzoek van de provincie Zuid-Holland en het RIVM.

Vraag 1: zouden wij een exemplaar van dat onderzoek mogen inzien?

In voormeld artikel staat tevens te lezen dat verwacht wordt dat het RIVM de resultaten van dit onderzoek zal betrekken bij de definitieve bepaling voor een veilige waarde voor GenX in oppervlakte water. Thans is die norm 118 nanogram per liter.

In hetzelfde artikel staat dat de veilige norm voor drinkwater 150 nanogram per liter zou zijn (RIVM). **Vraag 2:** is het niet vreemd dat de veilige norm voor drinkwater minder scherp is dan de veilige norm voor oppervlakte water? We drinken immers geen oppervlakte water maar leidingwater uit de kraan, dan zou je toch verwachten dat die norm scherper is als het om veilig drinkwater gaat?

De gemeente stelde in een ander artikel in de Klaroen dat het drinkwater aan de norm (van het RIVM) zou voldoen. Uit recent onderzoek van de Vrije Universiteit te Amsterdam is naar voren gekomen dat in het Papendrechtse leidingwater dat voor consumptie wordt gebruikt 20 nanogram per liter GenX-stoffen aanwezig zijn. Terwijl het RIVM de norm op 150 nanogram per liter heeft gesteld.

Ongetwijfeld is u ook bekend dat de Europese Commissie met een heroverweging van de veiligheidsnorm bezig is. Het zou gaan om een aanscherping van de 'veilige' norm voor drinkwater met een factor 15x strenger, hetgeen zou impliceren dat – na implementatie van de nieuwe Europese richtlijn – de alsdan veilige norm op 10 nanogram GenX-stoffen per liter uit zou komen. De gemeente is als (mede-)aandeelhouder/eigenaar van het drinkwaterbedrijf direct verantwoordelijk voor veilig drinkwater uit de kraan.

Vraag 3: zou het, gelet op de ontwikkelingen als hierboven geschetst, niet verstandig zijn om alvast als gemeente Papendrecht de veilige norm voor leidingwater aan te scherpen?

Het valt niet meer te ontkennen, maar alle Papendrechtse hebben vanaf nu dus te maken met de door de overheid toegestane rivierlozingen van GenX-stoffen door Chemours. Nu de overheid de toegestane hoeveelheid lozingen in de rivier heeft teruggeschroefd, zou het kunnen dat een monstername (zoals recent door het chemisch/toxicologisch laboratorium van de Vrije Universiteit Amsterdam (VU), onder leiding van Prof. Dr. Jacob de Boer) een lagere concentratie GenX oplevert.

Vraag 4: deelt u dit inzicht?

Is uw College bereid aan te dringen op een betere zuivering door het waterbedrijf (Oasen)? De omgekeerde osmose blijkt een goed procedé en Evides in Dordrecht verzorgt het demi-water voor Chemours reeds via dit proces.

Vraag 5: is het niet mogelijk om aan Oasen te vragen het water dat voor drinkwater consumptie bedoeld is te zuiveren volgens het procedé van de omgekeerde osmose?

Frequentie metingen en locatie van de metingen

Daarnaast zou een dagelijkse analyse bij het lozingspunt van Chemours in de gaten kunnen houden of zij binnen de toegestane vergunning blijven. Dit lijkt ons beter dan bij het inlaatpunt van Oasen te gaan meten.

Vraag 6: deelt u onze opvatting in deze?

Het gemeentebestuur heeft de bevoegdheid de norm voor GenX-stoffen in drinkwater zelfstandig naar beneden bij te stellen dan wel de norm voor 'veilig' drinkwater aan te scherpen. Voor wat het RIVM betreft is daartoe op dit moment kennelijk nog geen noodzaak, maar we hebben in andere dossiers gezien dat er sprake kan zijn van voortschrijdend inzicht en dat normen worden aangescherpt na nieuwe informatie en wetenschappelijke inzichten.

Vraag 7: (in het verlengde van vraag 3) zou het niet het overwegen waard zijn, juist nu blijkt dat de hoeveelheid GenX-stoffen in het Papendrechtse leidingwater hoger zijn dan in de ons omringende gemeenten Dordrecht en Sliedrecht, alvast de norm voor veilig Papendrechtse leidingwater aan te scherpen?

In lijn met de Europese opinie van EFSA zou die norm op 10 nanogram GenX-stoffen per liter kunnen worden gesteld. Dat zou vervolgens wel impliceren dat het Papendrechtse drinkwater niet meer 'veilig' voor consumptie is. Dan zijn direct maatregelen nodig.

De status van deze vragen: dit zijn zgn. Artikel 40-vragen conform het Reglement van Orde. Hieronder nemen wij nog informatie uit het persbericht ter zake over.

Wij danken u voor de beantwoording.

Hoogachtend,
(Ruud Lammers)

Uit het persbericht dat eerder deze week bekend werd gemaakt:

Papendrechts leidingwater bevat 22x meer GenX dan leidingwater uit Dordrecht en 142x keer meer dan leidingwater uit Sliedrecht. Vanwege het grote verschil is de test door het laboratorium nog een keer uitgevoerd, met hetzelfde resultaat.

Het chemisch/toxicologisch laboratorium van de Vrije Universiteit Amsterdam (VU), onder leiding van Prof. Dr. Jacob de Boer, heeft vastgesteld dat zich in, een door henzelf genomen, monster van Papendrechts leidingwater 20 nanogram (ng) per liter FRD-902/FRD-903 (perfluorverbinding GenX) bevindt.

In het bemonsterde Dordrechtse leidingwater werd 0,88 ng GenX per liter gemeten en in het Sliedrechtse leidingwater 0,14 ng. Wat betreft PFOA werd in het monster dat genomen is in Papendrecht ook een duidelijk hoger niveau (10 ng per liter) gemeten dan in Dordrecht (3,4 ng). In het leidingwater van Sliedrecht (< 0,5 ng) werd geen detecteerbare hoeveelheid PFOA gevonden.

Het nu uitgevoerde wetenschappelijke onderzoek wijst erop dat er in door omgekeerde osmose gezuiverd water geen GenX en PFOA meer te vinden is. Dat was, op basis van laboratoriumtesten in Amerika bekend, maar is nu dus ook bevestigd door een op dit gebied gespecialiseerd laboratorium van eigen bodem.

Waar komen de grote verschillen in GenX en PFOA hoeveelheden vandaan?

Het Dordrechtse leidingwater van Evides is afkomstig uit de spaarbekkens in de Biesbosch en diep grondwater. Sliedrechts leidingwater, geleverd door Oasen, is afkomstig van diep grondwater uit Lexmond. Voor Papendrechts leidingwater -alsmede voor Alblasserdam en Kinderdijk- wordt door Oasen rivierwater (uit de Lek, stroomafwaarts vanaf Chemours in Dordrecht) en grondwater gebruikt.

Hoeveelheid GenX en PFOA in Papendrechts leidingwater hoger dan mogelijke toekomstige Europese norm

De wettelijke maximale norm voor de aanwezigheid van Gen X en PFOA in leidingwater ligt in Nederland momenteel op 150 ng per liter. In de European Food Safety Agency (EFSA) is besproken dat een aantal perfluorverbindingen mogelijk circa vijftien keer giftiger zijn dan eerder werd verondersteld. De EFSA doet hier aanvullend onderzoek naar. De resultaten hiervan zullen, naar verwachting, later dit jaar bekend worden. Indien de vijftien keer strengere norm, zijnde 10 nanogram per liter, later dit jaar daadwerkelijk geïmplementeerd zou worden, zit het Papendrechtse leidingwater, op basis van de nu gemeten 20 nanogram GenX, boven deze nieuwe strengere norm. In december 2018 hebben het Algemeen Dagblad en Follow the Money artikelen over de strengere norm gepubliceerd.

Bio-accumulatie; de opeenhoping van chemische stoffen in ons lichaam

Bepaalde giftige chemische stoffen, zoals GenX en PFOA, zijn slecht afbreekbaar in het milieu. Door dagelijkse inname van leidingwater, waarin zich restanten van deze stoffen bevinden, ontstaat een geleidelijke opeenhoping van deze giftige stoffen in ons lichaam; bio-accumulatie. Hoeveel GenX en PFOA kan ons menselijk lichaam opnemen c.q. verdragen voordat we er ziek van worden? GenX wordt wel snel afgebroken in het menselijk lichaam binnen circa een dag, terwijl dat voor PFOA jaren is. Niettemin worden we via drinkwater toch voortdurend blootgesteld aan GenX en PFOA.

Onderzoek verwijdering van GenX, C8 (PFOA) uit leidingwater

Bron: persbericht Aquapeak bv te Berkel en Rodenrijs.

Chemische stoffen in het drinkwater zijn een reden voor zorg. Eén van die beruchte stoffen is GenX, dat onder andere door fabrikant Chemours in Dordrecht wordt gebruikt voor coatings van pannen. Uit onderzoek blijkt dat kleine hoeveelheden GenX in drinkwater zijn terechtgekomen. GenX wordt op ongeveer 20 plaatsen in Nederland gebruikt voor het maken van coatings. Dat blijkt uit vertrouwelijke stukken die Chemours in maart 2018 aanleverde bij de minister. Dat is veel meer dan daarvoor werd aangenomen. Aanvankelijk meldde Chemours dat het de stof alleen aan Custom Powders leverde. Maar in de vertrouwelijke stukken bleek dat de Chemours de stof via Zwitserland aan ongeveer twintig andere bedrijven in Nederland levert.

Ook in Italië en in Amerika zijn burgergroepen actief geworden tegen de lozingen van GenX-stoffen in het water.

